

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 1. Quid sit opinio probabili? quæ ad illam requirantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

TRACTATUS PRIMUS

De Opinione Probabili.

UM prudentie iudicium proxima sit regula operationum moralium, tractatui de opinione probabili primum deberi locum non dubitavi, ut selectis quaestionibus ad mores pertinentibus, aliter praclusus aditus pateret. Si enim opinionum probabilitas, ad excusandos à peccato actus humanos, nil deferat; oleum, & operam omnes Scriptores perdiderimus. Quia post rem undique sedulo, & maturè exagitatam, supra hominis ingenium est, in libertatis faciem, certè veritatis sententiam elucere, aut ita in-valescentis, ut pene nullam opinioni contrariæ probabilitatem relinquat; quam aliunde, naturæ lumine, ab omni peccati periculo prorsus alienam, quibusvis etiam rudibus, & illiteratis notissimum est. Ne ergo labor in his lucubrationibus à me impensus (& qui à reliquis, qui nos praecesserunt) deinceps in improprium veniat, tractatum hunc premittere, operæ pretium duxi.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid opinio probabilis? & qua ad eam requirantur?

EX actibus humanæ cognitioni subiectis, pauci sunt, quorum honestas, aut malitia iudicio metaphysicè, vel philosophicè, vel moraliter certo cognoscatur; niales sint, quorum ignorantia invincibilis dari nequeat, aut quos ex fide Divina, vel Ecclesiæ traditione, aut unanimi Patrum consensu, malos, aut bonos esse apertè confter. Undè fit, iudicium, quòd communiter efformare possumus de honestate actus, ex nullo ex prædictis capitibus nobis innotescente, non posse transgredi terminos assensus probabilis.

2. Quapropter opinio probabilis, ut ait M. Joannes Martinez de Prado, tom. 1. quæst. moral. cap. 1. de conc. quæst. 1. §. 1. * Est assensus ad unam partem, cum formidine alterius, propter motivum probabile. ** Priorem, inquit, partem, docet D. Thomas 1. p. quæst. 79. artic. 9. ad 4. & 22. q. 1. art. 4. Ubi docet, quod quando intellectus assensit alicui, non quia suffragenter moveatur ab objecto proprio, sed per quandam electionem voluntariè declinans in unam partem magis, quam in aliam; si hoc sit cum dubitatione, & formidine alterius partis, erit opinio. * Et inferius, quæst. 2. §. 3. * Probabilitas opinionum intrinseca, nulla purè humana Doctorum auctoritate

Part II.

potest tolli, siquidem eo ipso, quod ipsa habeat rationem probabilem, vel textum, ex quo probabiliter inferatur, & nil in contrarium sit decisum, nec evidens adducatur ratio, quæ convincat esse falsam, semper manet probabilis. * Cui consentit M. Hyacinthus Donatus ejusdem instituti, tom. 4. addit. ad practicam. tract. 12. q. 37. num. 5. Inquiens. * Opinio, seu sententia probabilis est, quæ innititur rationi alicujus momenti, dummodo tamen pro opposita non sit aliquid convincens, utpotè textus clarus, vel ratio evidens. * Huic definitioni adherent communiter Doctores, Thomas Sanchez in sum. libr. 1. cap. 9. num. 6. Layman. lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 1. qui de communi testatur. Angelus Maria Vericelli tom. 1. quæst. mor. tract. 2. quæst. 3. Machado tom. 1. discursus practic. de probabil. opin. artic. 2. §. 1. dicens esse communem, & Caramuel. in Apologemate pro doctrina de probabilitate Epist. 2. Quod sequitur Frat. Franciscus Bonæ spei in Apologemate re-torto contra Caramuel. dub. 7. præsumpt. 4. num. 44. in fine, dicens. * Opinio probabilis positivè inter Catholicos est, quæ (semper Sacræ Scripturæ, & Ecclesiæ definitionibus, communi SS. Patrum consensu, & lege naturæ salvis) fundatur in auctoritate alicujus, vel aliquorum Doctorum in Ecclesiâ probatorum rationibus congruis, & solutione congrua fundamentorum oppositæ opinionis, cum formidine de hujus veritate. * Quibus consentit Magist. Araujo in decisionibus moral. ubi de statu civili, disp. 9. num. 1.

3. Definitionem hanc opinionis probabilis prout à Thomistis citatis traditam, & ab aliis communiter,

O 2

munit recepta, admittunt Jesuitæ ferè omnes cum Suarez. Ceterum F. Vincentius Baronius, ex præclarissimo Prædicatorum Ordine, in libro nuper edito, cui titulus est *Manuductio ad moralem Theologiam pars altera*, in qua D. Thomas vera mens de singulis vite humanæ, & Christianæ officiis, inter rigidas, & laxiores opiniones, media defenditur, contra Amadæum Guimerium, totus est in hac definitione opinionis probabilis evellenda: idèdque in eximium Doctorem Franciscum Suarez disput. 1. sect. 1. §. 4. fol. 33. Sic invehitur. * Primum fundamentum totius questionis, nempe ad conciliandam opinionum probabilitatem, duas ex Suarez conditiones requirit, ut scilicet nil contra illam convincens afferatur, deindè ut primo aliquo nitatur fundamento. Mihi omnino suspecta est utraque conditio. Imò prima absolute falsa est: nam si opinio non desinat esse probabilis, nisi contra se habeat aliquid convincens, in tuto erunt opiniones contra immortalitatem animæ, contra originem mundi è nihilo, aliasque fidei veritates, quæ cum ex Caramuele, & Nominalibus demonstrari nequeant, nil convincens afferri potest contra opiniones ipsas adversas; ac proindè, si fieri prima conditio, verè probabiles erunt, & tutæ. * Hactenus Baronius, qui similia intorserat contra Caramuelem in opere contra illum inscripto, *Theologia Moralis adversus laxiores probabilistas*, p. 1. disp. 2. sect. 1. exam. 2. epist. Caram. art. 2. §. 2.

3. Ceterum huic objectioni satis occurritur explicatione illius primæ conditionis, prout à Fr. Francisco Bonæ Spei, ubi supra cum aliis communiter. Opinio enim Lutheranæ, aut Calvinistæ, & similes ab Ecclesia damnatæ congruis rationibus non innituntur, & habent contra se sacram Scripturam, Ecclesiæ definitionem, & Patrum consensum. Undè his, & aliis factis deficient conditiones, ad probabilitatem requisitæ: & in hoc sensu verè dicitur, quod aliquid convincens contra se habeant, quia nomine demonstrationis, ut explicat Caramuel loco à Baronio citato, totum intelligitur * conclusio syllogismi, cuius utraque præmissa ita est certa, ut neutra in dubium, aut questionem probabilem vocari possit. * In hoc inquam sensu, propositio dicitur certa, & indubitata, ut patet ex his, quæ tradit in Apologemate de probabilitate. num. 309. & 311. (ut benè advertit Fr. Franciscus in suo Apologemate retorto, dub. 7. num. 35.) ubi ait * certæ, & indubitatæ præmissæ sunt, de quibus nullus prudenter dubitat, nullus judicat esse improbables. Huc pertinent articuli Fidei, sive veritates determinatæ ab Ecclesia &c. * Hæc Caramuel, quæ benè ponderat Bonæ Spei ubi supra fol. 86. Indè concludens contra Baronium * ista demonstratio Caramuehs fortior est ad convincendos Ethnicos, & impios, quam sit istius auctoris principium: standum scilicet, pro lege contra libertatem. *

4. Probabilitatis duo sunt principia, auctoritas docentis, & ratio, cui nititur. Quæ ab auctoritate proximè desumitur, dicitur probabilitas extrinseca, nam quod viris doctis, & piis videtur, non potest non probabile judicari. Quæ verò rationis pondere, intrinseca vocatur. Hinc opinionem probabilem à principis intrinsecis nuncupamus, quando rationibus pro utraque parte accuratè perpensis, & nulla evidenti pro altera reperta, uni potius, quam alteri, ex imperio voluntatis determinatum assensum, cum formidine veritatis oppositæ, intellectus præstat. Undè quod fundamentum, seu motivum assentiendi majoris fuerit ponderis, eò major erit intrinseca opinionis probabilitas, sive pro lege, sive pro libertate. Opinio verò probabilior à principis extrin-

secis, seu à loco extrinseco dicitur, quando motivum proximum, & immediatum assentiendi auctoritatis: quando plures, nimirum, qualitate, & numero Doctores, opinio profectus deò movetur ad assensum, quia rebenè inspecta, intellectus optimis rationibus ductos fuisse ad sic opinandum, ut benè notavit Pat. Bardi tract. de consuetudine, 4. cap. 1. num. 2. Quia sine ratione, ita lenis credibile est; aliàs graves, piæ, & docti non essent. Hæc autem rationis motivum ex aliena unitate, vel plurium Doctorem fide, confusè cognitum, est rebenè intellectum movet ad assensum. Dixi, ex qualitate, & numero Doctorem, majorem sibi extrinsecam probabilitatem opinionem arrogare: quia non tantum antecedentium gregem, pergentes nos quo indagare curavi, nec utriusque partis rationes, & contraria diligeret appendit. Undè pluralitas quandoque Doctorem nil probabilitatis opinionis impedit, cum ea, qua pollet, qualis qualis fuerit, ad unum, in cujus verba jurarunt, reducat. Undè Mag. Sotus lib. 1. de iustit. quest. 6. artic. 6. in fine, primæ conclusionis. Lepidè satis dixit: * Parum ed rem referat, quam sit numerosa citatio, ubi ratio non adhibetur nova. *

5. Sive autem probabilitas opinionis competat à loco intrinseco, qualis communiter erit opinio respectu Doctorem, qui veritatem, appensus fundamentis, indagant; sive ab extrinseco, ut communiter indoctis, & nonnumquam etiam doctis, qui sola auctoritate aliena ducti opinioni assentiunt, parum ad rem facit, quia in ordine ad excusandum à peccato operantem, nullum Doctores continue discrimen: sive enim probabilis sit ab intrinseco, sive ab extrinseco, si probabilis prædictæ erit, eandem illi vim inesse concedunt, quod secus tatem conscientia.

QVÆSTIO II

De opinione speculative, & practice probabilis.

1. **N**on conveniunt Doctores in opinione divisionis opinionis in speculative & practice probabilem Mag. Augustinus in *questionibus moral. de statu civili*, disput. 9. assert. 1. num. 7. inquit, illam esse opinionem probabilem speculative dumtaxat, quæ potest defendi & sustentari cathedra, propterea quod ratione sustentatur, illam verò probabilem practice, quæ est de his, quæ ad mores spectant, & in humanis negotiis ad peccatum reduci potest: indeque inferri primam, hinc secundam, inveniri posse. Explicat exemplo opinionis Cajetani 3. part. quest. 66. artic. 1. affirmantis, valide baptizari sub hac forma: Ego te baptizo in nomine genitoris, & geniti, & procedenti ab utroque tamen licet hæc opinio (inquit) speculative probabile sit, non licet in praxi illa forma uti. Quo etiam exemplo utitur Joannes Martinez de Pereda tom. 1. quest. moral. cap. 1. de conscientia, quest. 2. §. 2. num. 7. alius subdens ex Mag. Joanne à S. Thoma 2. disput. 11. art. 1. (quo itidem Vincentius Baronius, in opere contra Amadæum, rem hanc explicat.) Ut si recedat